

Luc Bonneux is arts en epidemioloog. Hij werkt momenteel in een verpleeghuis.

Luc Bonneux

Er is een
immense wens
om bedrogen
te worden

VINCENT BOON

Kruidengeneeskunde

Een bejaarde dame ligt op sterven. Om haar lijden te verlichten, laat ik haar ingedroogde melk van papaverbollen roken. Of neen, toch liever niet. Ik geef haar subcutaan morfine. De morfine wordt geëxtraheerd uit de papaverbollen (nog steeds), gezuiverd en in de juiste dosis geconcentreerd zodat ik exact weet wat en hoeveel ik geef. De oudere delen van ons farmaceutisch arsenaal stammen rechtstreeks of onrechtstreeks van kruiden. Planten kunnen niet vluchten of vechten: ze strijden met een grote diversiteit van dodelijke vergiften, waarvan sommigen bij de juiste dosis geneeskrachtig zijn. Maar in de moderne geneeskunde hebben kruiden geen plaats meer, om dezelfde reden waarom de papaverbol geen plaats meer heeft. Gezuiverde producten zijn veiliger en betrouwbaarder. De concentratie van actief product in kruiden kan sterk variëren, en samen met het gewenste product komen een massa andere, deels onbekende en mogelijk ongewenste stoffen mee. Dat lijkt redelijk. Maar helaas. Een massa Nederlanders heeft van *haar* ouders – vrouwen zijn opmerkelijk meer kwetsbaar voor kwakzalversbedrog – een goed stel hersenen en een goede opleiding meegekregen, maar voelt weerszin die te gebruiken. Hoewel ze door hun ouders verlost zijn van het juk van de godsdienst, verkiezen ze sprookjes boven kennis, magie boven wetenschap, bedrog boven bewijs. Penicilline is geen goddelijk plan van de natuur om de mensheid te verlossen van stafylokokkeninfecties, maar een bacteriedodende stof ontwikkeld door schimmels om zich te beschermen. De natuur is amoreel, kent geen goed of kwaad, doel of zin. De natuur vindt ons welzijn en voortbestaan niet meer of minder belangrijk dan dat van enig ebolavirus. En de mens is slechts een uitgegroeide bacterie met schoenen aan.

Natuur en biologie zijn mijn passie. Maar als ‘biologisch’ en ‘natuurlijk’ synoniem worden met ‘bedrieglijk’ en ‘leugenachtig’, raakt me dat dieper dan andere kwakzalverijen. Er is echter zulk een immense wens om bedrogen te worden, dat de vraag gesteld mag worden wie het schuldigste is: bedrogene of bedrieger. De leek vindt echter nauwelijks correcte informatie. Googelen op kruidengeneeskunde leverde bij de eerste honderd hits welgeteld één kritische URL op (mijn eigen SKEPP, de Belgische sceptische wetenschapsbeweging) en één neutrale (Wikipedia). De rest is kritiekloze lofzang. Omgekeerd heb ik gezocht bij Nederlandse instanties – uiteindelijk kwam ik terecht bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Kruiden zijn ‘voedingssupplementen’, geen geneesmiddelen. Dat is handig om wetgeving te omzeilen. Kruidvat verkoopt bijvoorbeeld Valeriaan, tabletten die een ‘natuurlijke gezonde nachtrust’ bevorderen. Dat is geen slaapmiddel, maar een voedings-supplement dat de nachtrust bevordert. Kruidengeneeskunde: het bevordert zeker de creativiteit met taal.

Door de vage grenzen tussen kruid, specerij, voedingsgewas, gezond of therapeutisch is een verbod op kruidengeneeskunde ondoenlijk. Maar de staat blijft nalatig. Als ik patiënten of hun familie moet informeren over kruidengeneeskunde, moet ik hen naar activistische sites verwijzen, zoals SKEPP of de Nederlandse Vereniging tegen de Kwakzalverij. Er is geen evidencebased informatie over kruidengeneeskunde door een verantwoorde landelijke instantie, bondig en in klare taal. Kruidengeneeskunde is een prachtig reliek uit een niet zo ver verleden, zoals het paard. Dat is een prachtig, biologisch natuurwezen, ooit van buitengewoon nut voor de mens. Maar tegenwoordig is het toch onhandig om te paard naar je werk of op reis te gaan. ■